

ІНТРАЛІНГВАЛЬНІ ТА ІНТЕРЛІНГВАЛЬНІ ВЕКТОРИ АНГЛІЙСЬКИХ КАЗОК

Гуляницька Л. М.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – д-р філол. наук, професор Швачко С. О.

Переклад – реакція світової спільноти на велике розмаїття мов і культур, спроба дійти універсальності в розумінні змісту витворів. Розбіжності між оригіналом і перекладом є наслідком дії лінгвальних та екстралінгвальних чинників.

Робота над текстами передбачає низку вправ, серед них вельми релевантною та валідною є робота над поверхневою та глибинною структурою, виявлення тематичних, рематичних блоків, прагматичних інтенцій та їх омовлення у корелюючих текстах оригіналу та транслятора. У перекладацькій практиці, як відомо, об'єктами є тексти, уривки та ситуації [1,142].

Осмилення вихідних одиниць, що є значущим для адекватного вторинного конструювання одиниць, здійснюється шляхом конкретного аналізу поверхневих та глибинних структур корелюючих текстів, виконання низки вправ підготовчого, операційного та креаційно-пошукового характеру. Робота над оригіналом включає розуміння параметрів останнього – його смислу(концепції), тема-рематичних блоків та омовлення. Ці базові одиниці є стартовими для пошуку операційного механізму трансформації у текст-транслятор. Збереження глибинної структури вихідного тексту (семантики та прагматики) є прерогативою вторинного утворення транслятора.

Девіації є облігаторними в лексичному новоутворенні: тут діють закони нової мовної системи. На часі перевага надається концептуальній подачі перекладацьких текстів, їх смислової адекватності, відповідності, конгруентності стосовно текстів-оригіналів. Девіації є облігаторними в лексичному новоутворенні: тут діють закони нової мовної системи. На часі перевага надається концептуальній подачі перекладацьких текстів, їх смислової адекватності, відповідності, конгруентності стосовно текстів-оригіналів [2,10].

З огляду на це вагомими є вправи на коментування, анотації, резюме текстів, їх контрастивний аналіз та концептуальне сприйняття. Доречними є підготовчі вправи інтралінгвального характеру з огляду на характер вихідного тексту. Вони (вправи) поступаються у перекладацькому процесі вправам інтерлінгвального характеру. Способи перекладу залежать від характеру його одиниць: слів, текстів, ситуацій – їхніх основних номінативних, комунікативних та регулюючих функцій.

Розмаїтість текстів обумовлюється просторовою позицією, з якої автор спостерігає і коментує факти. Спільною рисою для всіх текстів є наявність семіозису – адресанта, самого тексту та адресата. Бажання реалізувати

прагматичні інтенції примушує мовця бути особливо уважним до матеріалізації думок.

Автор тексту стимулює читача(слухача) до розумових операцій, створює основу для референційного акту, встановлює відповідність з екстралінгвістичною дійсністю. Соціальний та лінгвістичний досвіди допомагають реципієнту розпізнати референта і осмислити те, що подається у тексті. Важливу роль при побудові текстів відіграє адекватне співвідношення теми і реми, пресупозиції і фокуса.

Навмисне порушення відношень зазначених категорій, некоректне вживання вербалізаторів залишає сліди на характері текстів, на їх стандартності або типовості. Текст відзначається структурною, композиційною та семантичною єдністю. До основних належать категорії інформативності, зв'язності та повторюваності.

Труднощі двомовного перекладу казок пов'язані з багатьма факторами, але при цьому інтерлінгвальний переклад уможливорюється лексичними вкрапленнями оригіналу, дискурсивним буттям тексту та імплікацією фонових знань, досвіду та аналогій. Двомовний механізм перекладу казок препарується підготовчими, операційними та креативними вправами. Перші інтралінгвальні вправи стосуються ідентифікації жанру / стилю текстів оригіналу, їх поверхневої та скритої структур.

Контрастивний аналіз текстів-кореляторів англійської казки й осмислення їх поверхневої структури, а саме наявності / відсутності лексичних / граматичних еквівалентів; композиційної представленості основних блоків; лінійної ідентичності текстових компонентів; розширення та згортання текстових одиниць; наявності вербальних стилістичних засобів; пошуків еквівалентних поверхневих структур поряд з осмисленням глибинної структури, а саме спільності тематичних та рематичних блоків у текстах оригіналу та транслятора; явища реверсії у текстах кореляторів; динаміки сюжету у текстових представленнях; імпліцитної представленості текстових категорій; модуляції текстових категорій; наявності невербалізованих стилістичних засобів доводить, що художній переклад – це вічний двигун, поклик до альтернативної культури та творчої наснаги, а природа корелюючих текстів експлікується на інтралінгвальному та інтерлінгвальному векторах [3,135].

1. Чуковский К. И. Искусство перевода / К. И. Чуковский, А. В. Федоров. – Л.: Academia, 1930. – 236 с.
2. Швачко С. О. Кобякова І. К. Навчити вчитися або: статус вправ на заняттях з перекладу. Вісник Сумського державного університету. Серія «Філологічні Науки». №5(77)'. Суми: СумДУ, 2005 – С.10.
3. Швачко С. О. Лінгвокогнітивні аспекти загадок. Методологічні проблеми сучасного перекладу/ Матеріали VIII Міжнародної науково-методичної конференції (23-25 січня 2009 року). – Суми: Видавництво СумДУ, 2009. – С.133-135.

Гуляницька, Л.М. Інтралінгвальні та інтерлінгвальні вектори англійських казок [Текст] / Л.М. Гуляницька; наук. кер. С.О. Швачко // Перекладацькі інновації : матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, Суми, 25-27 листопада 2010 р. / Ред. кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова та ін. — Суми : СумДУ, 2010. — С. 92-93.